

NKF:s XIX. internationella kongress Oslo 15-17 oktober 2012

Ann Hallström, konservator vid

Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet

Många nordiska museer är i farten med att bygga om, flytta och omorganisera sina magasin. Det var därför ett i allra högsta grad välkommet tema för kongressen:

Planlagd flyttning: processer og konsekvenser for samlinger, gjenstander og samfunn. Titeln gav också en ganska tydlig avgränsning; detta var inte forumet för efter-katastrofen-fallen.

Dead-line för att lämna in förslag på föredrag och även de färdiga artiklarna var satt mycket tidigt. Följaktligen förseddes alla deltagare med en snyggt tryckt publikation som givits ut av Londonförlaget Archetype. På det hela taget möttes vi av en proffsig och vänlig organisation. Den norska NKF-sektionen hade utarbetat ett tätt program som i mångt och mycket kändes som en rikligt mättad buljong: angelägna ämnen och många intressanta internationella talare utöver de nordiska.

Inledningsanförandet av Marion Mecklenburg handlade i hög grad om klimat och klimatskador på måleri. Han pekade på kyla som en ofta förbisedd skadefaktor och hur senare konserveringsåtgärder kan göra föremål mer sårbara. Vid flera tillfällen relaterade han till förhållande vid Skoklosters slott vars samlingar jag känner mycket väl. Paradoxalt nog är Mecklenburgs uppfattning att Skoklosters föremål är i gott skick trots kyla och fukt. Eftersom han hävdar att hans uppfattning bestrids av “some negative wood“ så erbjöds inte utrymme att diskutera saken.

Flera av första dagens anföranden berörde hur man förhåller sig till mycket omfattande samlingar eller till situationer där man samlokaliserar och måste prioritera. Anne Björke från Bergen delade till exempel med sig av de olika kriterier de ställde upp för att kunna ta emot samlingar till ett gemensamt magasin. Ett mycket viktigt var att föremålen skulle kunna gå in genom dörren. Låter självklart, men misstag kan förebyggas med tydliga processer. Andra talare kunde vittna om hur stora flyttprojekt fått genomföras under ojämn konkurrens med den ordinarie verksamheten. Alla avråder från att blanda samman projekt och linjeverksamhet – och alla vittnar om att det är just det som sker. I bästa fall kan ett storartat jippo vara distraktionsfaktor när besvärliga värdefulla transporter genomförs. Munchmuseet visade ett mycket intressant exempel där allmänhetens blickar riktades bort från det hål i väggen som skapades för att en målning skulle kunna lyfts ut.

I Danmark och Norge har DHL köpt upp ett par betydande konsttransportörer och anställt en målerikonservator. Hon berättade om det standardiseringsarbete som har genomförts för konsttransporter och hur dessa resonerar kring t.ex. emballageformer och rutiner.

Under den andra dagen beskrev många av talarna mycket konkreta fall med exempel på problemlösningar. På Tate bestämde man sig för att behålla skulpturer i sina konsttransportlådor eftersom de då var enklare att hantera och led minst skada. Deras skulpturmuseum har därför utvecklats till att se ut som ett lådlager. En målerikonservator från Konservatorskolen i Köpenhamn hade undersökt stötar och vibrationer och jämfört de olika rullbord och vagnar som använts av konsthanterarna på Statens museum for kunst. På ett mycket konkret sätt visade hon betydelsen av rätt hjultyp och inte minst nyttan av vibrationsdämpande duk under föremålen.

NKF:s XIX. internationella kongress Oslo 15-17 oktober 2012

Ann Hallström, konservator vid

Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet

Att politiska beslut kan få mycket stort inflytande över en flyttprocess belystes av Joana Amaral från Portugal, som med en sorglig historia beskrev en flyttprocess av en starkt försummad samling vid Museu de Arte Populare. Ett högt förankrat beslut om att Osebergsskipet i Oslo skulle flyttas till en helt ny lokal innebar att konservatorerna fick till uppgift att lösa transportproblematiken. Allt eftersom de satte sig in i saken föreföll problemen allt mer komplicerade. Grundliga undersökningar visade att föremålen var långt mer nedbrutna än vad man känt till och att packning och transport skulle kunna leda till stora skador. Efter flera år kom beslutet att inte flytta skeppet. Fallet visar på en lång rad intressant problem, inte minst att extremt värdefulla föremål kan ha ett bäst-före-datum.

Ett annat fall med en vikingabåt visade hur man redan förrän början gjort det arkeologiska objektet till en turnerartist med hjälp av en genomplanerad montering och transportanläggning. En rad tidiga riskanalyser har gjort att man kunnat planlägga föremålets vandring i detalj, som t.ex. var transportbilen ska kunna parkera. Trots det finns det ännu ovisshet om skeppet går in i en av de planerade lokalerna, men som säkerhetsåtgärd har redan ett alternativmontage skapats.

Snygga och praktiska emballage fick vi se många exempel på, och många gånger har jag önskat att jag hade möjlighet att få samarbeta med en kombinerad konservator/museitekniker som är lika bra på att svetsa som att sy. I flera föredrag tipsades om praktiska hjälpmedel som kan köpas - utmärkt inspirerande när man ser möjligheterna.

Den sista dagen tyckte jag var roligast eftersom mycket engagerade personer presenterade väldigt konkreta fall. Det var här som det uppenbara kompromissandet låg närmast min egen vardag. Ett utmanande museifall från Island innebar att utställningarna detaljplanerades innan museet ens var färdigbyggt. För att snabbt kunna få föremålen på plats hade alla montrar preparerats som byggsatser. En sak hade man dock missat: att involvera ljusteknikern som därmed var den som kom sist på plats och måste göra installationer i montrarna, som därför måste tömmas igen.

Museum of Fine Arts i Boston har gått igenom stora ombyggnader och Pamela Hatchfield beskrev processen då föremålen överfördes mellan olika byggnadsetapper. Vi fick också en glimt av förändringsarbetet vid V&A och deras satsning att synliggöra fler av de magasinerade föremålen.

Det allra sista anförandet sammanfattade själva flyttprocessen på ett sådan bländande sätt att det i sig gjorde konferensen värd att uppleva. Joachim Huber från Schweiz är förmodligen Europas enda professionella museifyttprojektledare och beskrev hur en kostnadseffektiv flyttning bör ske. Hans presentation som borde studeras av alla som hanterar stora samlingar finns tillgänglig på nätet. För att återknyta till de konflikter mellan projekt och linje som tidigare anföranden nämnt så sade Joachim frankt att i samband med flyttprojekt är det viktigt att ha 1. Lånestopp 2. Skjuta på alla omfattande utställningar. Bättre kan det inte sägas.

NKF:s XIX. internationella kongress Oslo 15-17 oktober 2012
Ann Hallström, konservator vid
Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet

Slutligen är mitt omdöme om konferensen att programmet var angeläget, förtätat och bra. Ändå var pauser för kaffe och måltider så väl tilltagna att samtal och kunskapsutbyte kom igång. Det centrala läget möjliggjorde också snabba museiutflykter på lunchen. Tyvärr innehöll programmet inga studiebesök som annars hade kunnat komplettera några av föredragen. Jag tycker att det var en nackdel att datum för inlämning av papers var så tidigt eftersom det kanske uteslöt några dagsfärska erfarenheter. Det var mycket bra att simultantolkarna möjliggjorde att föredragen kunde hållas på skandinaviska men var våra finska kollegor??? De ansvarar för nästa konferens.